Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci
předsedkyně

9.4.2025

Pan Adrian-Dragoş Benea
předseda
Výbor pro regionální rozvoj
BRUSEL

Věc: Stanovisko k možnostem zjednodušení fondů soudržnosti (2024/2106(INI))

Vážený pane předsedo,

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci byl v rámci výše uvedeného postupu pověřen, aby Vašemu výboru poskytl stanovisko. Výbor se na své schůzi dne 21. listopadu 2024 rozhodl poskytnout toto stanovisko ve formě dopisu.

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci projednal tuto záležitost na své schůzi dne 9. dubna 2025. Výbor se na této schůzi rozhodl předložit Výboru pro regionální rozvoj jako příslušnému výboru níže uvedené stanovisko.

S pozdravem

Li Andersson

STANOVISKO

A. vzhledem k tomu, že politika soudržnosti hraje klíčovou úlohu při snižování sociálních, územních a hospodářských rozdílů; vzhledem k tomu, že politika soudržnosti, evropské strukturální a investiční fondy a zejména Evropský sociální fond+ (ESF+) jsou silnými nástroji soudržnosti mezi členskými státy, regiony a oblastmi, včetně městských a venkovských oblastí; vzhledem k tomu, že jednotlivé politiky soudržnosti mají své vlastní specifické záměry a cíle;

B. vzhledem k tomu, že cílem politiky soudržnosti je plnit evropský pilíř sociálních práv, jeho akční plán a hlavní cíle v oblasti zaměstnanosti, odborné přípravy a boje proti chudobě;

C. vzhledem k tomu, že ESF+ podporuje a doplňuje politiky členských států a dodává jim přidanou hodnotu, aby byly zajištěny rovné příležitosti, rovný přístup na trh práce, spravedlivé a kvalitní pracovní podmínky, sociální ochrana a začleňování, přičemž se zaměřuje zejména na kvalitní a inkluzivní vzdělávání a odbornou přípravu, celoživotní učení, investice do dětí a mladých lidí a přístup k základním službám;

D. vzhledem k tomu, že ESF+ je jediným fondem EU, který je primárně zaměřen na sociální politiku, a je proto sám o sobě jedinečný a spolu s ostatními nástroji politiky soudržnosti velmi účinný a nezbytný při zajišťování sociálního začlenění;

E. vzhledem k tomu, že přístup k fondům soudržnosti může být pro příjemce, zejména pro malé organizace, nepřiměřeně velkou zátěží; vzhledem k tomu, že zjednodušení postupů podávání žádostí může mít pozitivní dopad na snížení této zátěže;

F. vzhledem k tomu, že nedávné krize EU a komplexní geopolitická situace vyvíjejí tlak na rozpočet EU, aby byl přehodnocen, pokud jde o řešení krizí a rostoucí poptávku po výdajích a podporu nových priorit, jako je konkurenceschopnost a růst EU; vzhledem k tomu, že sociální zabezpečení hraje zásadní úlohu při podpoře stability a celkové bezpečnosti Evropy, a proto musíme investovat do kvalitních pracovních míst, předcházení nezaměstnanosti mladých lidí, do důstojného, udržitelného a cenově dostupného bydlení a ukončení bezdomovectví a chudoby, zejména pak chudoby dětí; vzhledem k tomu, že zjednodušení s sebou nese riziko ztráty zaměření a cílů politiky soudržnosti, čemuž je třeba se vyhnout;

G. vzhledem k tomu, že fondy soudržnosti byly ve svém současném rámci několikrát využity k reakci na sociální dopady krizí, jako je pandemie COVID-19, ruská útočná válka proti Ukrajině a nedávné přírodní katastrofy;

1. požaduje silnou a posílenou politiku soudržnosti včetně samostatného fondu ESF+ s výrazně zvýšenou veřejnou podporou nástrojů v členských státech, jehož cílem bude pečovat o osoby ve zranitelném postavení a ty členy naší společnosti, kteří to nejvíce potřebují, investovat do lidí a dovedností, pomáhat lidem k tomu, aby se vymanili z chudoby a sociálního vyloučení, a podporovat sociální investice; trvá proto na tom, aby byl rozpočet ESF+ ve finančním krytí ESF+ na období 2028–2034 výrazně navýšen;

2. trvá na tom, že fond ESF+ musí i nadále fungovat jako klíčový a základní nástroj na podporu členských států, regionů, místních komunit a občanů při posilování sociálního rozměru Unie a v úsilí o socioekonomický rozvoj, který nikoho neopomine;

3. zdůrazňuje, že politika soudržnosti se musí zaměřovat na takové společenské výzvy, jako je digitalizace a důsledky změny klimatu, musí přispívat k jejich řešení a přizpůsobovat se jim, a zároveň musí řešit sociální problémy, jako jsou rostoucí životní náklady a mzdy, které se nezvyšují stejným tempem, podporovat sociální odolnost, snižovat nerovnosti a chránit osoby v nejzranitelnějším postavení; trvá na tom, že ESF+ by měl stimulovat dlouhodobé investice a růst s důrazem na sociální a územní soudržnost a současně podporovat strukturální transformaci v celé EU a posilovat sbližování mezi členskými státy;

4. trvá na tom, že ESF+ musí i nadále posilovat vzestupnou sociální konvergenci, zejména nejchudších osob, investovat do lidského kapitálu, zaměstnanosti, rozvoje dovedností a sociálního začleňování a současně musí podněcovat podnikání a sociální inovace, mimo jiné podporovat malé a střední podniky, investovat do dětí a řešit otázky digitální a ekologické transformace, demografické výzvy a problémy regionů zasažených krizemi;

5. vyzdvihuje úlohu politiky soudržnosti a ESF+ při podpoře dovedností a odborné přípravy, které mohou usnadnit hledání práce nebo změnu kvalifikace a prohlubování dovedností s ohledem na ekologickou a digitální transformaci; připomíná, že včasné investice do změny kvalifikace a prohlubování dovedností pracovníků, kterým hrozí ztráta zaměstnání, mohou zabránit tomu, aby upadli do chudoby;

6. opakuje, že politika soudržnosti je určena těm, kteří ji nejvíce potřebují, jako jsou děti a ženy žijící v chudobě, mládež, starší osoby a osoby se zdravotním postižením, chudí pracující, bezdomovci a migranti;

7. zdůrazňuje, že všechny projekty financované v rámci politiky soudržnosti musí být plně v souladu se směrnicí (EU) 2022/2041 o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii s cílem zaručit důstojné pracovní podmínky a zabránit mzdovému dumpingu;

8. vyzývá k tomu, aby byla v rámci politiky soudržnosti přijata zvláštní opatření s cílem chránit práva mobilních pracovníků, včetně přeshraničních a sezónních pracovníků, a zajistit spravedlivé pracovní podmínky, sociální zabezpečení a ochranu před vykořisťováním, zejména v odvětvích, která jsou na dočasných a migrujících pracovnících silně závislá;

9. trvá na tom, že realizace projektů Fondu soudržnosti nesmí přispívat k šíření nejistého zaměstnání nebo nestandardních forem práce, které oslabují práva pracovníků a dlouhodobou jistotu zaměstnání;

10. vyzdvihuje klíčovou úlohu subjektů sociální ekonomiky při vytváření pracovních míst a sociálním začleňování, zejména ve znevýhodněných regionech; konstatuje, že v sociální ekonomice a neziskovém sektoru v Evropě pracuje téměř 14 milionů lidí, což by mělo být v zájmu udržitelné zaměstnanosti a sociálního začleňování z fondů soudržnosti dále podporováno; zdůrazňuje, že podniky sociální ekonomiky úzce spolupracují s místními orgány, což usnadňuje a zjednodušuje provádění projektů

soudržnosti a zajišťuje, aby se finanční prostředky dostaly k těm, kteří je nejvíce potřebují;

11. připomíná, že v roce 2023 bylo 24,8 % dětí v EU postiženo nebo ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením a že míra dětské chudoby opět roste, a je znepokojen tím, že se v příštích letech bude dále zhoršovat; připomíná úlohu ESF+ při podpoře evropské záruky pro děti a boje proti dětské chudobě, jakož i dalších fondů soudržnosti, a proto je nanejvýš důležité vytvářet synergie a výrazně navýšit financování;

12. zdůrazňuje, že se ukázalo, že provádění fondů soudržnosti, včetně ESF+, se často pojí se zbytečnou administrativní zátěží a složitými nebo neúčinnými pravidly, a vyzývá proto Komisi, aby posoudila, zda by bylo možné zajistit, aby postupy podávání žádostí byly přístupnější;

13. upozorňuje na to, že by případné zjednodušení fondů soudržnosti nemělo vést ke ztrátě zaměření a cílů politiky soudržnosti; v tomto ohledu zdůrazňuje, že ESF+ je jediným fondem EU, který je primárně zaměřen na sociální politiku, a je proto sám o sobě jedinečný a velmi účinný a nezbytný při zajišťování sociálního začlenění; poukazuje na to, že i příliš častá revize cílů a řízení politiky soudržnosti může příjemcům způsobit komplikace a vést k nejistotě;

14. opakuje, že politika soudržnosti je dlouhodobou a udržitelnou investiční politikou úzce spjatou s prováděním zásad evropského pilíře sociálních práv a jeho akčního plánu; staví se proto proti jakýmkoli tendencím přetvořit politiku soudržnosti na „univerzální“ politiku;

15. připomíná, že zjednodušení nesmí oslabit zásady řádné správy, zadávání veřejných zakázek a finanční kontroly a zároveň musí zajistit prosazování sociálních podmínek a právního státu;

16. trvá na tom, že silná politika soudržnosti, která je založena na zásadě účinného partnerství a přizpůsobena potřebám a výzvám každého regionu, je i nadále nejlepším nástrojem pro snižování regionálních rozdílů a napomáhání vzestupné hospodářské a sociální konvergenci; připomíná, že regiony si musí zachovat ústřední úlohu s cílem zajistit, aby plánování zůstalo – prostřednictvím systému víceúrovňové správy – blízko jednotlivých území a obyvatel; připomíná proto, že je třeba zajistit, aby byly finanční prostředky politiky soudržnosti z velké části přidělovány na provádění regionálních programů, které jsou vypracovávány, vlastněny a řízeny přímo regiony;

17. podporuje místně orientovaný přístup k politice soudržnosti zaměřený na lidi, který zajistí, aby se finanční prostředky na podporu zaměstnanosti a sociálního začleňování účinně dostaly k regionům a komunitám, které peníze potřebují nejvíce; vyzdvihuje význam integrovaných územních investic a komunitně vedeného místního rozvoje při řešení rozdílů v zaměstnanosti mezi různými územími;

18. bere na vědomí, že v digitální konektivitě, dovednostech v oblasti IT, administrativních kapacitách a dostupných zdrojích existují napříč regiony EU značné rozdíly; vyzývá k urychlení digitální transformace a zdůrazňuje, že zjednodušení postupů podávání žádostí a přístupu k fondům soudržnosti by bylo přínosem zejména pro méně rozvinuté regiony a zajistilo by účinnější využívání fondů;

19. vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily účast sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, poskytovaly jim informace a vedly s nimi konzultace ve fázích navrhování, provádění, monitorování a hodnocení fondů soudržnosti;

20. zdůrazňuje, že přímými příjemci politiky soudržnosti jsou místní komunity, a že je proto nezbytné, aby byly do jejího utváření přímo zapojeny regionální a místní zúčastněné strany;

21. zdůrazňuje, že je třeba zachovat zásady společného řízení, jasných cílů a tematického zaměření a že většina prostředků z fondu by se měla vynakládat co nejblíže těm, kteří fond využívají, a to v úzké spolupráci s místními a regionálními orgány a organizacemi;

22. zdůrazňuje, že politika soudržnosti musí zůstat dlouhodobou politikou, která sleduje cíle stanovené v článcích 174 a 175 SFEU; je znepokojení tím, že politika soudržnosti Unie, včetně ustanovení týkajících se ESF+, je často využívána jako nástroj reakce na mimořádné události, a zdůrazňuje, že tento přístup představuje riziko jednak z hlediska dlouhodobějších politických a investičních cílů politiky soudržnosti a jednak proto, že prostředky fondu se nedostanou v dostatečné míře k lidem, pro něž je politika soudržnosti určena;

23. trvá na tom, že vytváření pracovních míst a sociální začleňování musí zůstat prioritou a že je třeba zajistit, aby všechny regiony, zejména ty, které procházejí transformací, využívaly příležitostí, které fondy soudržnosti nabízejí;

24. vyzývá Komisi, aby chránila přidělování rozpočtových prostředků z politiky soudržnosti, aby je bylo možné využít pro její hlavní cíle a příjemce, a aby navrhla nástroj finanční rezervy, který EU umožní rychle a pružně reagovat na sociální krize a jiné krizové situace, který bude doplňovat ESF+ a další fondy soudržnosti a bude buď vycházet z úspěchu „Podpory na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE)“ – a bude se tedy jednat o systém EU pro zajištění v nezaměstnanosti –, nebo bude založen na Fondu solidarity EU, který má být využíván k nápravě škod způsobených přírodními katastrofami, zejména katastrofami vyvolanými změnou klimatu, nebo mimořádnými situacemi v oblasti veřejného zdraví; vyzývá proto Komisi, aby zajistila dostatečné financování fondu s ohledem na to, že se rizika v těchto oblastech zvýšila;

25. vyzývá k tomu, aby pravidla upravující politiku soudržnosti umožňovala přidělování veřejných prostředků pouze těm zaměstnavatelům a organizacím, kteří dodržují práva pracovníků a platná pravidla upravující pracovní podmínky; dále požaduje, aby byla pravidla pro zadávání veřejných zakázek a udělování koncesí podmíněna účinnějším plněním povinností v sociální oblasti.

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY

Zpravodajka prohlašuje na svou výhradní odpovědnost, že neobdržela žádný podnět od subjektu nebo osoby, které musí být uvedeny v této příloze v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu.